

Stanisław A. Porębski

Międzynarodowy Kongres Filozoficzny w Krakowie

Studia Philosophiae Christianae 30/1, 180-181

1994

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Chciałbym jeszcze zasygnalizować to, że Kongres zgromadził 1300 uczestników z kilkudziesięciu krajów świata. Polaków było 12 reprezentujących Polską Akademię Nauk, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Warszawski, Politechnikę Warszawską, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Gdański, Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Kielcach, Akademię Teologii Katolickiej reprezentował piszący to sprawozdanie.

STANISŁAW A. POREBSKI

MIĘDZYNARODOWY KONGRES FILOZOFICZNY W KRAKOWIE

W dniach 14-16 czerwca 1993 roku miał miejsce w Krakowie Kongres Filozoficzny, którego myślą przewodnią było: *Spółczesność a Kościół Europy centralnej w późnym średniowieczu*.

Organizatorami Kongresu były następujące instytucje: SIEPM (*Société Internationale pour l'Etude de la Philosophie Médiévale*), Uniwersytet Jagielloński oraz Polska Akademia Nauk.

Skład Komitetu Honorowego stanowili: kard. Franciszek Macharski, rektor UJ – prof. Andrzej Pelczar, dziekan Wydziału Filozoficzno-Historycznego – prof. Władysław Stróżewski, rektor Papieskiej Akademii Teologicznej – prof. Adam Kubis, sekretarz generalny Polskiej Akademii Nauk – prof. Józef Skąpski oraz prof. Stefan Świeżawski – emerytowany profesor KUL i ATK.

Stroną organizacyjną Kongresu zajęli się profesorowie: J. Kielbasa, A. Ryś, W. Stróżewski, J. Widomski i Z. Włodkówna.

Zarówno wykłady, jak i dyskusje odbywały się w położonych na wzgórzu nad Wisłą, oddalonych piętnaście kilometrów od Krakowa, Przegorzanach, w centrum uniwersyteckim zbudowanym po wojnie dla tego typu spotkań.

Przybyłych gości i uczestników Kongresu powitał Dziekan Wydziału Filozoficzno-historycznego UJ, Prof. Władysław Stróżewski. Zaś otwarcia zgromadzenie dokonał A. Zimmermann, prezydent SIEPM, profesor z Kolonii. Wykład inauguracyjny w języku francuskim był dziełem Stefana Świeżawskiego i odczytała go Małżonka Profesora, jako że słaby wzrok utrudniał osiemdziesięciosześcioletniemu uczonemu osobistą prezentację treści wykładu na temat: *Konsekwencje moralne i polityczne koncyliaryzmu*.

Główną ideą wykładu było ukazanie sytuacji, w jakiej znalazł się Kościół w drugiej połowie XIV wieku i w pierwszej XV. To, co się wówczas działo zarówno w dziejach teologii, jak i filozofii miało decydujący wpływ na oblicze duchowe nowożytnej Europy. Oddziaływanie tych XIV- i XV- wiecznych faktów sięga niewątpliwie rdzenia wielu przemian, które obserwujemy współcześnie. Wielką tragedią, będącą końcowym etapem wielorakich perypetii, przez które przechodził Kościół drugiej połowy XIV i pierwszej XV wieku – podkreślił Profesor – było rozejście się soboru bazylejskiego z Eugeniuszem IV; oznaczało to faktyczną klęskę dzieła reformy, podejmowanego przez cały Kościół, ze stolicą Apostolską jako głównym jej promotorem. Na taką reformę *in capite et in membris* – ale dokonywaną już w innym klimacie duchowym – musiał czekać Kościół katolicki przeszło sto lat. Tridentinum było jednak bardziej radykalnym odcieciem się do dążeń koncyliarystycznych, niż włączeniem ich i dostosowaniem do najgłębszych potrzeb ludu Bożego. To ponad wiek trwające oczekiwanie kosztowało Kościół zbyt wiele. Straty były olbrzymie a obrona linia absolutyzmu monarchicznego, rządów twardej ręki i uniformizmu ideologicznego okazała się drogą sprzeniewierzenia się najwyższemu powołaniu ewangelicznemu Kościoła. Niestety, świadomość tego stanu rzeczy dojrzewała powoli – stwierdził zacytowany Profesor.

Po dyskusji związanej z pierwszym wykładem, kolejnym mówcą w sesji przedpołudniowej był prof. Josef Wohlmüt z Bonn. Wygłosił on wykład na temat: *Eklezjalność soboru bazylejskiego (1431-1449) w sporach wokół reformy i autorytetu Kościoła*.

Sesji popołudniowej przewodniczył prof. Knuuttilla z Wydziału Teologii Systematycznej uniwersytetu w Helsinkach. Zostały wygłoszone dwa referaty. Pierwszy na temat: *Koncyliaryzm w Uniwersytecie Krakowskim w pierwszej połowie XV wieku*, wygłosił prof. Jan Drabina z Krakowa. Drugi referat dotyczył krytyki Dantego przez Jana Falkenberga i Pawła Włodkowica. Autorem jego był Francis Cheneval z Wydziału Filozofii Średniowiecznej we Fryburgu (Szwajcaria).

W drugim dniu Kongresu również zostały wygłoszone cztery referaty: przed południem dwa i po południu dwa. Posiedzeniu przedpołudniowemu przewodniczył Horacio Santiago-Otero z Madrytu, zaś pierwszy wykład w języku angielskim na temat rozumienia hierarchii kościelnej w dyskusjach późnego średniowiecza wygłosił David E. Luscombe z Wydziału Historii uniwersytetu Sheffield w Wielkiej Brytanii. Drugie popołudniowe wystąpienie dotyczyło autorytetu Kościoła i potępień na uniwersytetach średniowiecznych. Autor skupił się głównie na potępieniu 219 tez filozoficznych w 1277 roku w Paryżu. Autorem wykładu był Stephen Brown, reprezentujący Wydział Teologii w Bostonie (USA).

Tego samego dnia, w czasie poobiedniej przerwy, uczestnicy Kongresu mieli okazję zwiedzić Bibliotekę Jagiellońską a w szczególności wystawę rękopisów średniowiecznych przygotowaną z okazji zjazdu uczonych.

Sesję popołudniową otworzył i prowadził prof. S. Brown, natomiast pierwszym prelegentem był prof. B. Korolec, attaché kulturalny R.P. w Republice Słowackiej w Bratysławie. Jego wystąpienie w języku francuskim dotyczyło cnót społecznych w nauczaniu uniwersyteckim w Krakowie w XV wieku. Drugi prelegent, Mieczysław Markowski, prof. PAN z Krakowa przedstawił problemy gospodarcze i ekonomiczne w nauce Mikołaja Kopernika. Referat głoszony w języku niemieckim.

Trzeciego i ostatniego dnia Kongresu przed południem swoje wypowiedzi prezentowali Stefano Simonetta z Mediolanu na temat: *Jan Wyklif między utopią i rzeczywistością*, Vilem Herold z Instytutu Filozofii i Socjologii w Pradze, który mówił o Hieronimie z Pragi oraz prof. Pavel Spunar z Pragi – *Dominikanie prascy i uniwersytet w drugiej połowie XIV wieku*.

Ostatnie dwa popołudniowe wykłady wygłosili polscy profesorowie: J. Wyrozumski z Krakowa i J. Domański z Warszawy. Pierwszy głosił na temat idei tolerancji na Uniwersytecie Krakowskim w I połowie XV wieku; drugi analizował ideę republiki w pismach Erazma z Rotterdamu. Oba wykłady wygłoszone zostały w języku francuskim.

Po każdym wykładzie trwały ożywione dyskusje.

Na zakończenie, w amfiteatralnej auli, gdzie trwał Kongres, odbył się uroczysty koncert zespołu wokально-baletowego „Słowianki” z Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Na zakończenie tej relacji zastanawiająca i dająca do myślenia refleksja: na stu dwóch zgłoszonych uczestników, większość przybyła z zagranicy (Ameryki, Anglii, Niemiec, Francji, Finlandii, Belgii, Portugalii Hiszpanii, Italii, Szwajcarii, Czech i Słowacji), natomiast z Polski uczestniczyło dwadzieścia osób. W tym miejscu należy przytoczyć opinię prof. S. Swieżawskiego, który kiedyś wyznał piszącemu niniejszy komunikat, że polskie środowisko filozoficzne pracuje w sposób niezorganizowany i w rozsypce, nie stanowi monolitu co w konsekwencji powoduje, że jest mało postrzegane na arenie międzynarodowej. Coś w tym jest!